

مسئولیت متن و شکل بدوش نویسنده مضمون میباشد، عقیده نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاين نمی باشد

۲۰۲۰/۰۹/۲۳

محمد انور آخر

سوله، د سولي ډولونه او سوله په اديانو کې

(اوومه برخه)

سوله په يهوديت کې (۱)

يهودان له آره يو جگړه مار، ځان غوښتونکی او متکبر قوم دی، وجه دا ده چې د دوی ځانگړی او محدود خدای (يهوه) يو جگړه مار، ويني خوښوونکی، کينه کښ، غچ اخيستونکی او ... خدای دی، د يهودو په ديني کتابونو کې په لس گونو ځله راغلي دي چې د دوی ځانگړی خدای يهوه په خپله جگړې ته ځي او د يهودو په پلوی جگړيزي وايي: «خدای په گړندی وريخ باندې سپور دی، د مصر جگړې ته ځي.» (اشعيا: ۱۹ باب ۱ آيت) «تاسو هغه څه وليدل چې ستاسو خدای يهوه، ستاسو له پاره ترسره کړل، هغه په خپله ستاسو له دښمنانو سره جگړه وکړه. ... ځکه چې يهوه ستاسو خدای، چې ژمنه يې کړې ده، ستاسو پر ځای په خپله جگړه کوي.» (يوشع: ۲۳ باب، ۱۰-۳)

يهود په خپل تاريخ کې له نورو قومونو سره او په خپل منځ کې جگړيدلي دي، په دې گروهه دي چې د خدای له خوا غوره شوی، سپيڅلی او جگړن قوم دی، له دې امله پر نورو لور مقام لري، دوی په دې باور دي چې د اسحاق غبرگوني زمان عيسو او يعقوب د مور په خپته کې هم سره نښتي وو: «د هغې دوه زمان پيدا کيدونکي وو، د پيدا کيدو څخه وړاندې دوی د مور په خپته کې په کشمکش او مقابله کې وو... دويم [ماشوم] چې نړی ته راغی د عيسو [د پښې] پونده يې نيولې وه، نو هغه يې يعقوب ونومولو. *» (پيدايښت: ۲۵ باب ۲۶-۲۲ آيتونه) دغه شان اسراييل په دې گروهه دي چې زمور نيکه يعقوب (اسراييل) له خپل خدای يهوه سره هم زور ازمايلی دی تر دې چې له خدای سره يې غېره نيولي ده او له خدای څخه هم ځواکمن و او خدای د هغه پر وړاندې خپله کمزوري احساسوي. د يعقوب او د دوی د خدای يهوه ترمنځ د غېره نيونې په اړه د تورات د پيدايښت په کتاب کې راځي: «... يو سړی [يعقوب] ته ورنږدې شو تر سبا پورې يې له هغه سره غېره (پالواني) ونيوله سړي چې وليدل چې پر يعقوب نه شي بريالی کيدی، د [يعقوب] ورون (ادوم) يې وواهه، د يعقوب پښه ټپې شوه. بيا هغه سړي وويل: پرېږده چې ولاړ شم چې گهيځ شو، يعقوب وويل: تر هغې دې نه پرېږدم چې برکت رانه کړي. هغه سړي پوښتنه وکړه: ستا نوم څه دی؟ هغه ځواب ورکړ: يعقوب، هغه ورته وويل: وروسته له دې به ستا نوم يعقوب نه وي، اسراييل به وي، ځکه چې د خدای او خلکو پر وړاندې کروړ، غښتلی او بريالی شوی يې. يعقوب له هغه وپوښتل: ستا نوم څه دی؟ هغه وويل: ولې زما د نوم پوښتنه کوي. يعقوب ته يې په هغه ځای کې برکت ورکړ. يعقوب وويل: په دغه ځای کې ما خدای مخامخ وليد بيا هم زه ژوندی يم...» (پيدايښت: ۳۲ باب، ۲۲ تر ۳۰ پورې)

د يهودو په تورات او د انبياوو په کتابونو کې د سولې په تړاو ډېرې ښوونې راغلي دي چې د درې ډولونو سولې يادونه په کې شوي ده، چې يو ډول يې د يهودو قوم په دننه کې خپل منځي سوله ده، بله يې له گاونډيو قومونو سره سوله او درېيم ډول يې نړيواله خيالي سوله ده.

د نړی د ټولو اديانو پوهان په دې خبره سره يوه خوله دي چې هغه د سولې او سوکالی ښوونې چې د يهودو په ديني کتابونو کې راغلي دي، يهود عمل نه پرې کوي. دغو پوهانو دا نه ده پلټلې چې يهودان دا د سولې ښوونې د غيرو يهودانو پر وړاندې ولې نه عملي کوي او ولې سترگې ترې پټوي؟ اصل خبره دا ده چې يهودان په خپلو ديني متونونو کې سوله يوازې د يهودو په منځ کې بولي، ظاهراً وايي چې مور د نړيوالو پر وړاندې سوله غوښتونکي

د پاڼو شمېره: له 1 تر 2

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړيکه ټينگه کړئ maqalat@afghan-german.de

يادونه: دليکنې د ليکنيزې بڼې پازوالي د ليکوال په غاړه ده، هيله من يو خپله ليکنه له راليږلو مخکې په خبر و لولئ

يو خو په حقيقت كې له غيرو يهودانو سره د سولې كول يوه بې مانا خبره ده، د بېلگې په توگه د تورات په لاندې آيتونو كې داسې راغلي دي:

«د انسان وژل جايز نه دي، ځكه چې، انسان د خداى په څېر [؟] خلق شوى دى.» (پداينست: ۹، باب ۶ آيت)
«خداى انسان د ځان غوندې پيداكړى دى.» (پداينست، لومړى باب ۲۷ ايت)

په پورته آيتونو كې د انسان وژل منع دي، يهودان يوازې خپل ځانونه انسانان بولي او ځانونه د خداى په څېر، يانې د خداى زامن او د خداى قوم بولي وايي: موسى دا سرود ولوست: «هغه امين او عادل خداى دى، له گناهونو پاک او بانصافه، د ده قوم فاسد شوى دى چې پرې شرميږي، هغوى نور د ده زامن نه دي، بلکې يو بې لارې قوم دى.» (بثنيه: ۳۲، باب، ۵-۴)

«... هغه مهال د دې پر ځاى چې خداى دوى ته ووايي: تاسې زما قوم نه ياست، وبه وايي: تاسې د ژوندي خداى زامن ياست.» (هوشع: ۱۰، باب، ۱۰)

يهودان نورو انسانانو ته د انسانانو په نظر نه گوري، (تلمود) چې د يهودانو يو پند كتاب دى، شفاهي تورات او د تورات تفسير يې هم بولي (د شرارتونو يوه ډکه منبع ده) نوموړي كتاب وايي چې نور انسانان، يهوده خداى د يهودانو د خدمت له پاره د انسانانو په څېر پيدا كړي دي چې خپلې اړتياوې په ښه او اسانه توگه پرې پلي كړو او د دوى خدمت وكړي، دوى په اصل كې څاروي دي.

په دې بنسټ هغه آيتونه چې د انسانانو د ژوند د ساتلو امر كوي، يهودان يې په خپل قوم پورې تړلي بولي نه پر نورو انسانانو پورې ځكه چې د دوى په نظر بې له يهودو په نړۍ كې نور انسانان نه شته. چې ښه بېلگه يې د فلسطينيانو پر وړاندې د لاندې احكامو او ښوونو سرچپه عمل دى:

«... ستاسو دنده دا ده چې: رښتيني او با انصافه اوسئ له ټولو سره په سوله او صفا كې چلند وكړئ، د نورو د زورونو په فكر كې مه اوسئ، د دروغو قسم مه خورئ، ځكه چې زه له دغو كړنو څخه كركه كوم.» (ذكريا: ۸ آيت)

دغه شان يهودان په خپلو ورځنيو لمونځونو كې له خداى څخه د سولې غوښتنه كوي خو له بده مرغه د هغه څه غوښتنه چې كوي د هغه برعكس عمل كوي، د تهران د يهودانو لويخاځام، يونس حمامى لالهزار په لمانځه كې د سولې په اړه داسې وايي: په عبري ژبه كې سولې ته (شالوم) وايي خو د شالوم كلمه د جگړې نه كولو له مفهوم څخه ډېر پراخ دى چې د آرامي، ډاډ، د هيوادونو او افرادو ترمنځ د كامل امن او هر ډول ناوړو پېښو د نه پېښېدو او د ښو اړيكو ټينگولو مانا ورکوي. يهودان هره ورځ په خپلو درې وخته لمونځونو كې د (عوسه شالوم) عبارات لولي داسې غوښتنه كوي: «خداى چې د آسمانونو په افلاكو او مدارونو كې سوله او نظم ساتلي دي، په خپلو رحمتونو دې زموږ انسانانو ترمنځ سوله او صفا وساتي.» www.iranjewish.com

(*) يعقوب: څوك چې پونده نيسي او حيله گر ته هم وايي. (لرغونى عهد: پداينست كتاب ۲۳ مخ او د ۲۶ مخ لمن ليك.)

نور بيا